

LEKPLATSPLAN

Sigtuna kommun

Sammanfattning

Sigtuna är en kommun i stark tillväxt vilket innebär att kommunen både kommer att expandera och förtätas. Kommunen växer genom att nya områden exploateras och fler barnfamiljer flyttar in vilket gör att trycket på de befintliga lekplatserna blir högre, vilket i sin tur påverkar drift- och underhållsbudgeten. För att säkerställa kommunala lekmiljöer av hög kvalitet, både nu och i framtiden, är det av vikt att få med dessa lekplatser i den strategiska planeringen.

Lekplatsplanen är uppdelad i en tre delar samt en inledning. Delarna består av nuläge, analys och strategi. I Sigtuna kommun finns idag 25 lekplatser på allmän platsmark. Lekplatserna varierar i storlek och de flesta ligger i Märsta och Sigtuna. Idag finns områden som saknar lekplatser, men också lekplatser som inte längre används av olika anledningar. Det kan till exempel bero på demografiska förändringar eller att det finns konkurrerande lekvärden på kvartersmark i närheten.

Lek och fysisk aktivitet har bevisad positiv effekt på barns hälsa. Möjlighet till lek ökar barns koncentrationsförmåga, motorik och stresstålighet (Boverket och Movium 2015). Lekmiljöer är viktiga ur ett folkhälsoperspektiv och socialt då de fungerar som mötesplatser för alla åldrar. Lekplatser kan också fungera som överbyggande mötesplatser mellan olika grupper.

Projektorganisation

Sigtuna kommun

Kristina Gewers, Stadsbyggnadschef

Anna-Carin Mattsson, Infrastrukturchef

Katarina Leijonklo, Parkinjengör Infrastrukturenheten

White arkitekter

Cecilia Jarlöv

Sofia Palmer

Fanny Linnros

Innehåll

Sammanfattning
Innehåll

KAP. 1 INLEDNING	4	KAP 3. ANALYS	13	KAP 4. STRATEGI	27
Syfte, avgränsning och metod	5	Karaktärisering av lekmiljöer	14	Utvecklingsplan	28-29
Styrande dokument	6-7	Besöksstryck	15	Utvecklingsstrategier	30-35
KAP 2. NULÄGESBESKRIVNING	8	Analys av områden	16-22	- <i>Ekonomisk hållbarhet</i>	30-31
Fördelning av lekplatser	9	- <i>Märsta</i>	16-17	- <i>Miljömässig hållbarhet</i>	32-33
Lekplatskarta	10-11	- <i>Valsta och Steninge</i>	18-19	- <i>Social hållbarhet</i>	34-35
Säkerhet, drift och kostnader	12	- <i>Sigtuna och Til</i>	20-21	Utveckling och avveckling	36-39
		- <i>Rosersberg</i>	22	- <i>Märsta</i>	36-37
		Befolkningsprognos	23	- <i>Valsta och Steninge</i>	38
		Analys av behov och resurser	24	- <i>Sigtuna och Til</i>	39
		Analys av kostnader	25	Ekonomisk strategi för lekpl. utveckling	40-41
				Referenser	42

Kap 1.

Inledning

I inledningen beskrivs syftet med lekplatsplanen samt också de styrdokument och övergripande målsättningar som utgör grunden för utvecklingen av Sigtuna kommuns lekplatser. Här beskrivs också den metod som användes vid inventeringen, vilken ligger till grund för analysen av lekplatserna i kommunen.

Syfte, avgränsning och metod

Syfte

Syftet med lekplatsplanen är att ge riktlinjer för planeringen av de kommunala lekplatserna i Sigtuna kommun samt fastställa principer för hur dessa ska utformas och lokaliseras för att tillgodose barns behov av lek utomhus. Lekplatsplanens syfte är också att fungera som ett strategiskt redskap för att prioritera och utveckla kommunens lekplatser. Den ska också redovisa en prioriteringsordning och översiktlig investeringsplan för hur genomförande och förbättringar ska ske. Den är också ett viktigt redskap vid planering och exploatering av nya bostadsområden så att tillräcklig yta redan i detaljplaneskedet avsätts, i syfte att uppfylla översiktsplanen, Barnkonventionen och Plan- och bygglagen.

Avgränsning

Lekplatsplanen redogör för lekytor på allmän platsmark som driftas, underhålls och utvecklas av Stadsbyggnadskontoret och är avsedda för barn i åldern 0-18 år. I beskrivning och analys av fördelning och behov av lekvärden i kommunen har också kompletterande lekvärden redovisats, så som lekplatser på SigtunaHems bostadsgårdar samt skol- och förskolegårdar. Då dessa lekplatser inte alltid är öppna för allmänheten finns dock bara kommunens lekplatser på allmän platsmark med i inventeringen.

Kommunen har inga lekplatser på landsbygden och därför finns inte landsbygden med i nulägesanalysen. Karaktäriseringen av lekplatser och analyserna av tillgång på lekplatser är utformad utifrån tätbebyggda områden och därför är landsbygden inte med i analysen eller strategierna för de olika områdena.

Metod

De befintliga lekplatserna har inventerats och analyserats utifrån en checklista för inventering och analys av lekplatser framtagen av landskapsarkitekten Hanna Chatti. Checklisten återfinns i hennes examensarbete från 2013, vid Sveriges Lantbruksuniversitet. Checklisten tar upp allmänna faktorer så som klassificering, målgrupp och kommunikationer samt befintlig miljö så som utrustning, lokalklimat, rumslighet, vegetation och tillgänglighetsanpassning. En analys som tar upp styrkor, svagheter, möjligheter och hot har också utförts vid varje inventering. Efter analysen har förslag till åtgärder tagits fram så som upprustning eller avveckling av befintliga lekplatser samt förslag på nyanläggning av lekplatser där detta saknas i dagsläget.

Inventeringen har fokuserat på lekutrustning, övrig utrustning och aktivitet, lokalklimat, vegetation, kommunikationer och övrig omgivning. Checklisten har använts av bland annat Lidingö kommun och finns som bilaga i lekplatsplanen.

Styrande dokument

Globala målen

Globala målen är en agenda för hållbar utveckling som världens länder antagit för att uppnå socialt-, ekologiskt- och ekonomiskt hållbara samhällen till år 2030. Lekplatsplanen kan användas för att arbeta mot mål 3, 5, 10, 11 och 15. I Mål och budget 2020-2022 står att Sigtuna kommun ska fortsätta definiera och i möjligaste mån integrera FN:s globala mål Agenda 2030 i sitt arbete (UNDP 2019).

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen definierar att barn är personer mellan 0-18 år. Enligt FN:s barnkonvention har alla barn rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö. Konventionen blir svensk lag år 2020 och är grundpelaren i lek- och aktivitetsplanen. Barnrättsperspektivet ska vara en självklarhet och genomsyra alla kommunala beslut. Barnkonventionen innehåller 54 artiklar vilka utgör en helhet där alla delar är lika viktiga. Det finns fyra grundläggande principer i barnkonventionen som alltid ska beaktas i frågor som rör barn, artikel 2, 3, 6 och 12. Lekplatsplanen berörs också speciellt av artikel 31.

2

Alla barn är lika mycket värda.

12

Barn har rätt att göra sin röst hörd samt få sin åsikt beaktad.

3

Barnets bästa ska råda i alla beslut som rör barnet.

31

Barn har rätt till vila, fritid, lek och rekreation som är anpassad till barnets ålder.

6

Barn har rätt till liv och utveckling.

Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen (PBL) (SFS 2010:900) är en lag som reglerar all planläggning av mark, vatten och byggande och är central i den kommunala planeringsprocessen. Lagens övergripande mål är att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda levnadsförhållanden och en god och långsiktig hållbar livsmiljö (1kap.1§PBL). PBL säger också att inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse ska behovet av naturmark och tillräcklig friyta för lek, motion och annan utomhusvistelse tillgodoses (2kap.7§ PBL)

Översiktsplan

Sigtuna kommuns översiktsplan (2014) beskriver vikten av att både ha ett barnperspektiv och att använda sig av barnets perspektiv vid förtätning av staden då förtätning oftast tar friyta och offentliga miljöer i anspråk (ÖP 2014, s. 103). I bilagan till översiktsplanen (2014, s. 7 och s. 3) står att lekplatserna och andra rekreativa friytor ska fördelas jämt i kommunen och vara tillgänglig för alla. Sigtuna kommuns översiktsplan genomsyras av ett fokus på barn och ungas uppväxtvillkor och allas rätt till fysisk aktivitet.

Lekplatsplanen är en del i arbetet med att uppnå kommunens mål om en rik uppväxtmiljö med god tillgång till säkra, tillgängliga och attraktiva lekplatser (Allmänna intressen bilaga till Översiktsplanen 2014, s. 7). Lekplatsplanen kompletterar översiktsplanen genom att förtydliga direktiv och ge vägledning för att underlätta beslut vid t.ex nya detaljplaner och bygglov.

Mål och Budget 2020-2022

I Mål och Budget för Sigtuna kommun beskrivs hur kommunen ska använda sina resurser, vad som ska prioriteras och vilka mål kommunen ska fokusera på under nästkommande år. I Mål och Budget 2020-2022 står bland annat att Sigtuna kommun ska präglas av ett hållbarhetsperspektiv med fokus på miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet som gör att kommunen utvecklas på ett sätt som inte äventyrar kommande generationernas möjligheter till utveckling. Där står också att arbetet med en hållbar utveckling ”ska genomsyra alla kommunens verksamheter och att den hållbara utvecklingens tre dimensioner behöver integreras och hanteras tillsammans.”

Figuren är hämtad ur Mål och budget 2020-2022, sid 27.

Kap 2.

Nulägesbeskrivning

I nulägesbeskrivningen redovisas en lekplatskarta som visar kommunens lekplatser i dag och vad de innehåller för funktioner. Lekplatskartan kan ses som en sammanfattning av inventeringen av lekplatserna i kommunen. Inventeringen redovisas fullständigt i bilagan inventering i slutet av dokumentet. I nulägesbeskrivningen beskrivs också hur lekplatserna i kommunen är fördelade samt hur kommunen arbetar med säkerhet, drift och underhåll av lekplatserna idag. Sist i kapitlet redovisas också kostnader för drift och finansiering av lekplatserna i Sigtuna kommun.

Fördelning av lekplatser

I Sigtuna kommun finns idag 25 lekplatser på allmän platsmark. Lekplatserna varierar i storlek och de flesta ligger i Märsta och Sigtuna. Idag finns områden som saknar kommunala lekplatser, och lekplatser som inte används i någon större utsträckning på grund av demografiska förändringar eller konkurrerande lekvärden på kvartersmark i närheten.

Diagrammet visar en förenklad bild av fördelningen av lekplatser i kommunen. I diagrammet är även skolgårdar, förskolegårdar och lekplatser på bostadsgårdar redovisade då dessa också utgör lekmiljöer i kommunen. Allmänheten har tillträde till kommunala förskolegårdar och skolgårdar efter verksamhetens slut och därför är inte privata aktörer inräknade i diagrammet. Skolgårdar, förskolegårdar och lekplatser på kvartersmark driftade av SigtunaHem har begränsat tillträde för allmänheten och kan därför bara fungera som komplement och inte på något sätt ersätta lekplatser. I beskrivningen av tillgången och fördelningen av lekplatser i kommunen är det relevant att också ta med dessa i analysen och därför finns de med i diagrammet. SigtunaHems lekplatser är redovisade som det antal lekplatser som återstår efter att SigtunaHem rivit en del av sina lekplatser (SigtunaHem 2019).

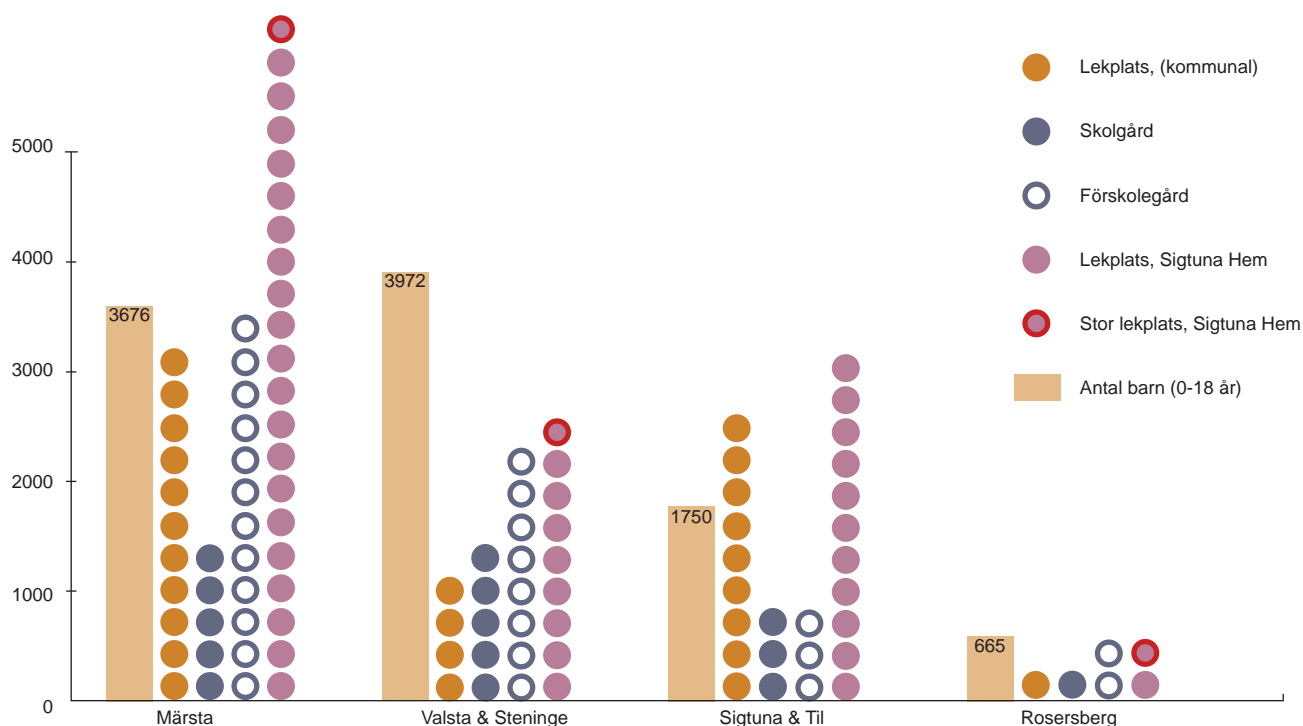
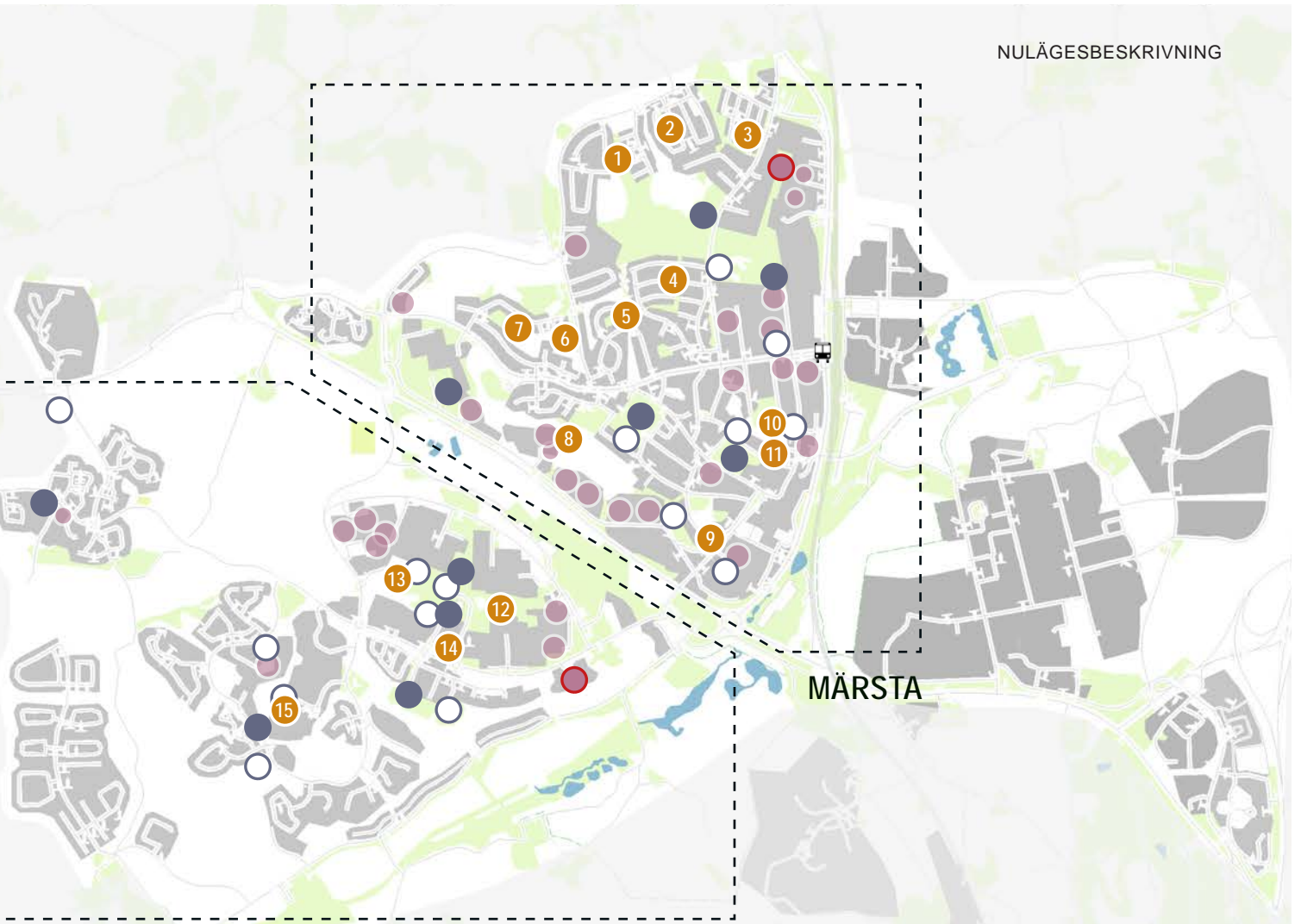

Diagram. Barn (0-18) (Sigtuna befolkningsprognos 2019-2028) och antalet lekplatser fördelat på kommundel (2018). I diagrammet syns också antalet förskolegårdar, skolgårdar (Sigtuna kommun 2019) och lekplatser på bostadsgårdar i kommunen (Sigtuna Hem 2019).

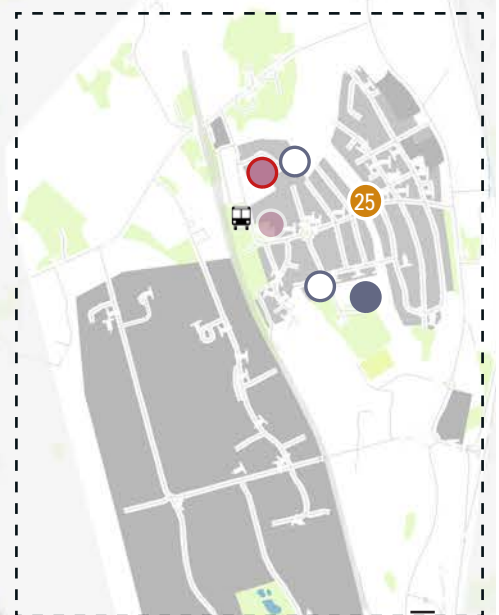
MÄRSTA

VALSTA & STENINGE

TECKENFÖRKLARING

- Lekplats
- Skolgård
- Förskolegård
- Lekplats, Sigtuna Hem
- Stor lekplats, Sigtuna Hem
- Station buss/tåg
- Kollektivtrafik
- Parkering
- Tillgänglig
- Service/WC
- Väderskydd
- Grill
- Vinterlek
- Bollsport
- Belysning
- Scen/dans
- Sinnesfull

ROSERSBERG

Säkerhet, drift och kostnader

Sigtuna kommun arbetar för säkra lekplatser. Det finns rutiner för kontroll, drift och säkerhetsarbete som följer gällande lagar, regler och normer för lekplatssäkerhet.

SÄKERHET/TILLGÄNGLIGHET

En checklista finns upprättad av Länsstyrelserna i samverkan som ska vara en hjälp för byggnadsnämndens tillsynsverksamhet av lekplatserna. Checklistan finns att ladda ner på länsstyrelsens hemsida (Länsstyrelserna 2018).

Säkerhet/tillsyn

- Visuellt tillsyn: 1ggr/vecka
- Funktionskontroll: kontrollera funktioner 4/ggr år
- Säkerhetsbesiktning: 1ggr/per år enligt europeisk standard: SS-EN 1176, SS EN 1177 och SS-EN1176- 7 20008 samt Hic-tester för fallskyddsytor

Olycksrisker

- Fallutrymme
- Ställen där huvud/hals kan fastna
- Ställen där kläder/hår kan fastna
- Ställen där fingrar kan fastna
- Ställen där fot eller ben kan fastna
- Tvingande rörelse

Tillgänglighet

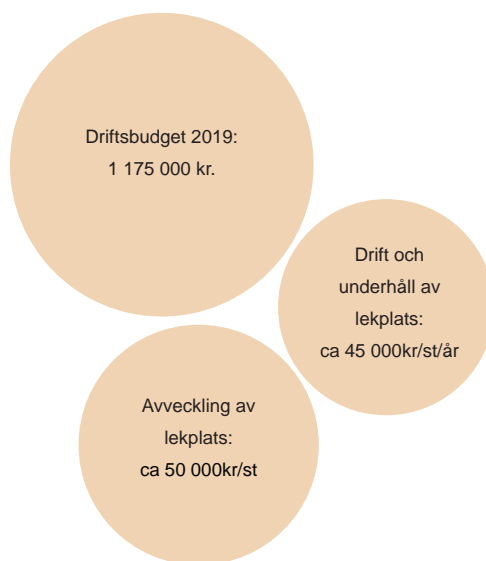
- Tillgänglig och användbar gångväg ska finnas mellan lekplats och byggnads entré.
- Lekplats ska kunna användas av barn och föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Samtliga lekredskap behöver dock inte vara tillgängliga.
- Gångytor, utjämningar mellan gångytor, ramper och trappor, kontraster och markeringar med mera ska följa föreskrifter och krav.
- Om det finns byggnader på lekplatsen ska dessa vara tillgängliga och användbara.

DRIFT OCH UNDERHÅLL

Lekplatserna sköts och driftas för att ge ett trevligt och städat intryck. De dokument som styr och beskriver drift och underhåll av lekplatserna är skötselplanen för kommunens parker samt drift och underhållsplan för lekplatser.

Driftkostnader

Sigtuna kommun har 2019 en driftbudget för lekplatser på 1 175 000 kr för kommunens 25 lekplatser. Drift- och underhållskostnaden för en lekplats är ungefär 45 000 kronor per år. Driftbudgeten täcker drift och underhåll samt enstaka byten av lekutrustning, sandbyten och staket etc. Avvecklingen av lekplatsen kostar ca 50 000 kronor per lekplats. Driftkostnaderna efter större upprustningar beror på utformningen av lekplatserna och är därför svåra att uppskatta.

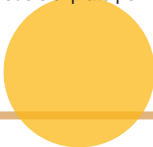

Kap. 3

Analys

I kapitlet analyseras lekplatserna och kategoriseras efter storlek och funktion. I kapitlet analyseras också fördelningen av lekplatser i kommunen samt kommande behov i och med befolkningsutvecklingen. Sist i kapitlet finns en genomgång där de fyra delområdenas lekplatser analyseras.

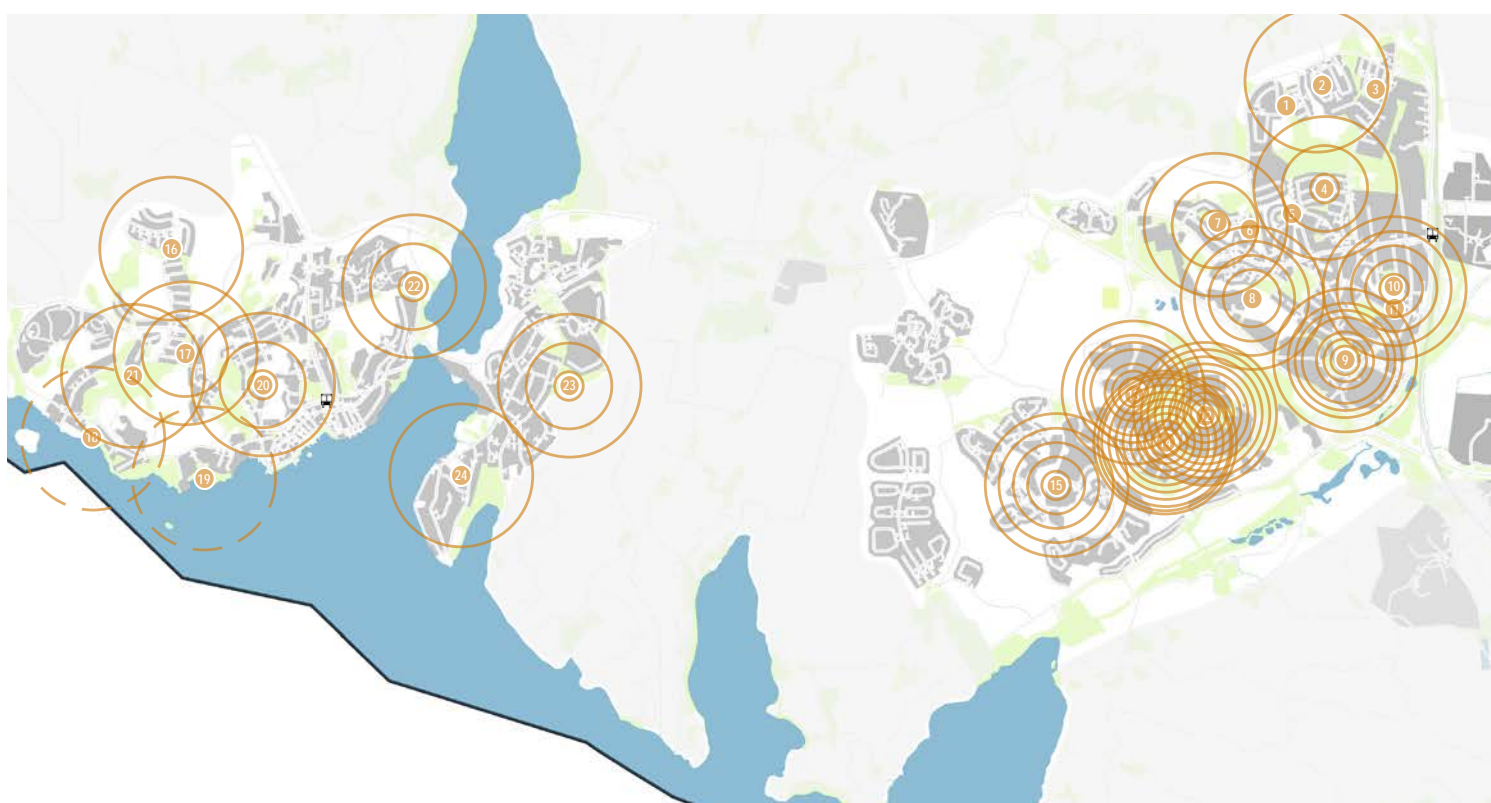
Karaktärisering av lekmiljöer

Kommunens olika lekmiljöer på allmän plats kan delas in i tre olika karaktärer, närlekplatser, områdeslekplatser och stadsdelslekplatser. En närlekplats är en mindre lekplats för de närmast boende. Områdeslekplatser är lite större lekplatser som ska rymma flera barngrupper och vara en samlingsplats för boende i närområdet. Stadsdelslekplatser ska fungera som mötesplatser i kommunen och innehålla en större bredd av lekredskap och lekmiljöer samt gärna aktivitetsytor så som boule, basket, grill och utegym. Målgruppen är 0-18 år för områdes- och stadsdelslekplatser. I dagsläget riktar sig inte alla kommunens områdeslekplatser till alla i målgruppen.

	Närlekplats	Områdeslekplats	Stadsdelslekplats
Avstånd:	Barn i Sigtuna kommun ska ha maximalt 300 meter till närmaste närlekplats.	Barn i Sigtuna kommun ska ha en områdeslekplats inom ca 500 meters radie.	Varje stadsdel i Sigtuna kommun bör ha minst en stadsdelslekplats. Kan i fråga om närhet till lekplats likställas vid områdeslekplats.
Storlek:	Närlekplatser är ett komplement och anläggs där ytan för lek är begränsad och behovet stort. Närlekplatsen är liten och riktar sig främst till boende i närområdet. 	Områdeslekplatser är lite större lekplatser på minst 1000 m ² som riktar sig till ett bostadsområde. I en tillgångsanalys ska det finnas en områdeslekplats per 300 barn. 	En stadsdelslekplats ska vara minst 2000m ² (den kan också vara del av en parkmiljö). Det bör vara ungefär 1 stadsdelslekplats per 1000 barn.
Ålder/ målgrupp:	0-6 år För närboende. Yngre barn prioriteras. 	0-18 år Samlingsplats i närområdet, för barn i olika åldrar. Ska rymma flera barngrupper och familjer samtidigt. Delvis tillgänglig. 	0-18 år Barn i olika åldrar. Ska rymma flera barngrupper och familjer samtidigt. Delvis tillgänglig.
Innehåll:	Gunglek, sandlek, fjädergungdjur, klätterlek med rutsch och sittplatser. 	Dessutom klätterlek med rutsch för större barn, möjlighet till lek i naturlig grönska, möjlighet till bollspel, sittplatser med bord. 	Dessutom något unika inslag såsom äventyrslek, lekskulpturer samt olika aktivitetsytor som erbjuder varierande aktiviteter och kan användas på olika sätt utan krav på prestation eller förhandsbokning samt alternativa sittplatser för att aktivt eller passivt kunna betrakta aktiviteter och människor.
Placering:	Integrerad i ett bostadsområde, intill GC-stråk med god översyn och med bra mikroklimat.	Placeras i mötet mellan olika områden, intill knutpunkter, nära service och kommunikationer samt nära närparker eller bostadsnära natur.	Ska kunna nås och användas av många och kan vara placerad både centralt, mitt i bebyggelsen eller vid ett utflyktsmål som till exempel ett naturområde. Det är viktigt att lekparken är nära kommunikationer och service.

Besökstryck

Vid en sammanställning av hur stort trycket är på varje lekplats, utifrån underlag från kommunens kommuninvånarregister, syns stor skillnad i antal barn inom en radie (buffert) av 500 hundra meter, det maximala avståndet som barn i området ska ha till närmsta områdeslekplats eller stadsdelslekplats. Buffertzoner överlappar varandra vilket gör att en kommuninvånare kan tillhöra flera buffertzoner. Enligt analysen har Valsta högst tryck på sina lekplatser följt av centrala Märsta.

Karta som beskriver vart i kommunen som det bor störst antal barn. Varje ring beskriver varje hundratal barn inom den yttre ringen, grovt avrundat.

Analys av områden

MÄRSTA

I Märsta finns idag många små närlekplatser men lekplatserna är dåligt utspridda i förhållande till vart barnen i området bor. Lekplatserna Bärddalen (1), Svampvägen (2) och Mårdvägen (3) ligger alla nära varandra i norra delen av Märsta och ligger placerade i villaområden där det inte finns lika stort behov av närlek som i de mer tätbebyggda områdena. Alla tre lekplatserna är slitna och i behov av stora upprustningar.

Det råder brist på lekfunktioner för målgruppen äldre barn i Märsta. Kanonkulleparken är en ny lekplats som det finns beslut om i Mål och Budget 2020-2022. Programmet i parken skulle med fördel kunna rikta sig mot äldre barn och ungdomar. Lekparken på Liljevägen (4) har en bra placering på andra sidan Dragongatan (som är en barriär i området) från Kanonkulleparken, och skulle kunna utvecklas till en områdeslekplats. Lekplatserna Barrvägen (5), Ripvägen (6) och Fasanvägen (7) ligger nära varandra i villaområden och både Barrvägen och Ripvägen upplevs privata.

Lekplatsen på Hajkvägen (8) ligger fint placerad invid naturmark och har därför bra förutsättningar för att kunna utvecklas till en naturlekplats som lockar barn att utforska den bostadsnära naturen. Kyrkparken (9) ligger vid Tingvalla, ett område där det behövs satsningar på bra mötesplatser. Lekparken är dock dåligt placerad idag och skulle kunna få en bättre placering vid Rakveregatan och Tingvallavägen.

En förskola planeras att placeras i Skolparken (11). Om så blir fallet kommer lekplatsen att läggas ned.

Behovsanalys:

- Det behövs en bättre fördelning av lek i Märsta, både åldersmässigt, geografiskt och funktionsmässigt.
- Lekplatserna i Märsta behöver bättre standard vad gäller belysning och tillgänglighet.
- Nya lekplatser skulle behöva strategiskt integreras med stadens funktioner så som kollektivtrafik, service och skolor.
- Barriärerna i området behöver överbyggas för att skapa tryggare vägar till lekplatserna.
- Det råder brist på lekplatser i Märsta sett till antalet barn i stadsdelen. Vissa lekplatser är dåligt placerade, slitna och riktar sig mot yngre barn.

Stadsdelslekplatsen Sätunaparken i Märsta.

Lekplatser

1. Bårdalen	<i>Ligger dåligt placerad och står inför generationsväxling</i>
2. Svampvägen	<i>Ligger centralt i området och har utvecklingspotential.</i>
3. Mårdvägen	<i>Sliten, behov av stor upprustning.</i>
4. Liljevägen	<i>Potential att utvecklas och anpassas för olika funktionsvariationer.</i>
5. Barrvägen	<i>Upplevs som en privat lekplats.</i>
6. Ripvägen	<i>Upplevs som en privat lekplats.</i>
7. Fasanvägen	<i>Potential att utvecklas till en områdeslekplats.</i>
8. Hajkvägen	<i>Bra förutsättningar för naturpedagogik.</i>
9. Kyrkparken	<i>Ligger i ett område som det behöver satsas på, men dåligt placerad.</i>
10. Sätunaparken	<i>Är kommunens enda stadsdelslekplats.</i>
11. Skolparken	<i>Förskola planeras i lekparken.</i>

Kanonkulleparken *Ny områdeslekplats planeras.*

TECKENFÖRKLARING

- Närlekplats
(med cirkel för 300 m)
- Områdeslekplats
(med cirkel för 500 m)
- Stadsdelslekplats
(en per stadsdel)
- Planerat bostadsområde
- Station buss/tåg
- Barriär
- XXX** Antal barn inom 500 meter från lekplatsen mitt.

VALSTA & STENINGE

Valsta består till stor del av flerbostadshus och har därför ett stort behov av gemensamma gröna mötesplatser. Idag råder det stor brist på lekplatser i Valsta och det skulle behöva byggas 11 nya lekplatser i området, baserat på karaktäriseringen av lekplatser och den väntade befolkningsutvecklingen. Valsta behöver också en satsning på en identitetsstark temalekplats som med en stor attraktionskraft skulle kunna bli en mötesplats i stadsdelen och bli Valstas och Steninges stadsdelslekplats.

Genom Valsta går ett populärt parkstråk och det finns potential att utveckla det gröna stråket i sin helhet och binda ihop de olika delarna för att på så sätt knyta ihop hela området. Blåbärsparken (12) är en uppskattad och identitetsstark lekplats i stadsdelen och ligger vid stråket. Vattentornsparken (13) ligger också vid parkstråket och har potential att utvecklas mot att attrahera fler målgrupper så som skolbarn, vuxna och ungdomar. Stråket skulle på så sätt stärka sin roll som en social grön mötesplats.

Vid Orionparken planeras en högstadieskola vilket kan innebära att den allmänna lekytan minskas. Då Orionparken är den enda lekplatsen i Steninge är det viktigt att den lekyta som eventuell tas upp av skolan kompenseras med ny lekmiljö i Steninge. I Steningehöjden har kommunen idag inga lekplatser.

Valsta 2030 är ett projekt där en översyn av offentlig miljö i Valsta bland annat genomförs (Sigtuna kommun 2019). Till exempel innefattas satsningar på vinterlek i centrala Valsta i projektet. I det nya bostadsområdet Midgårdsdalen planeras en lekplats som ska komplettera de befintliga lekplatserna.

Behovsanalys:

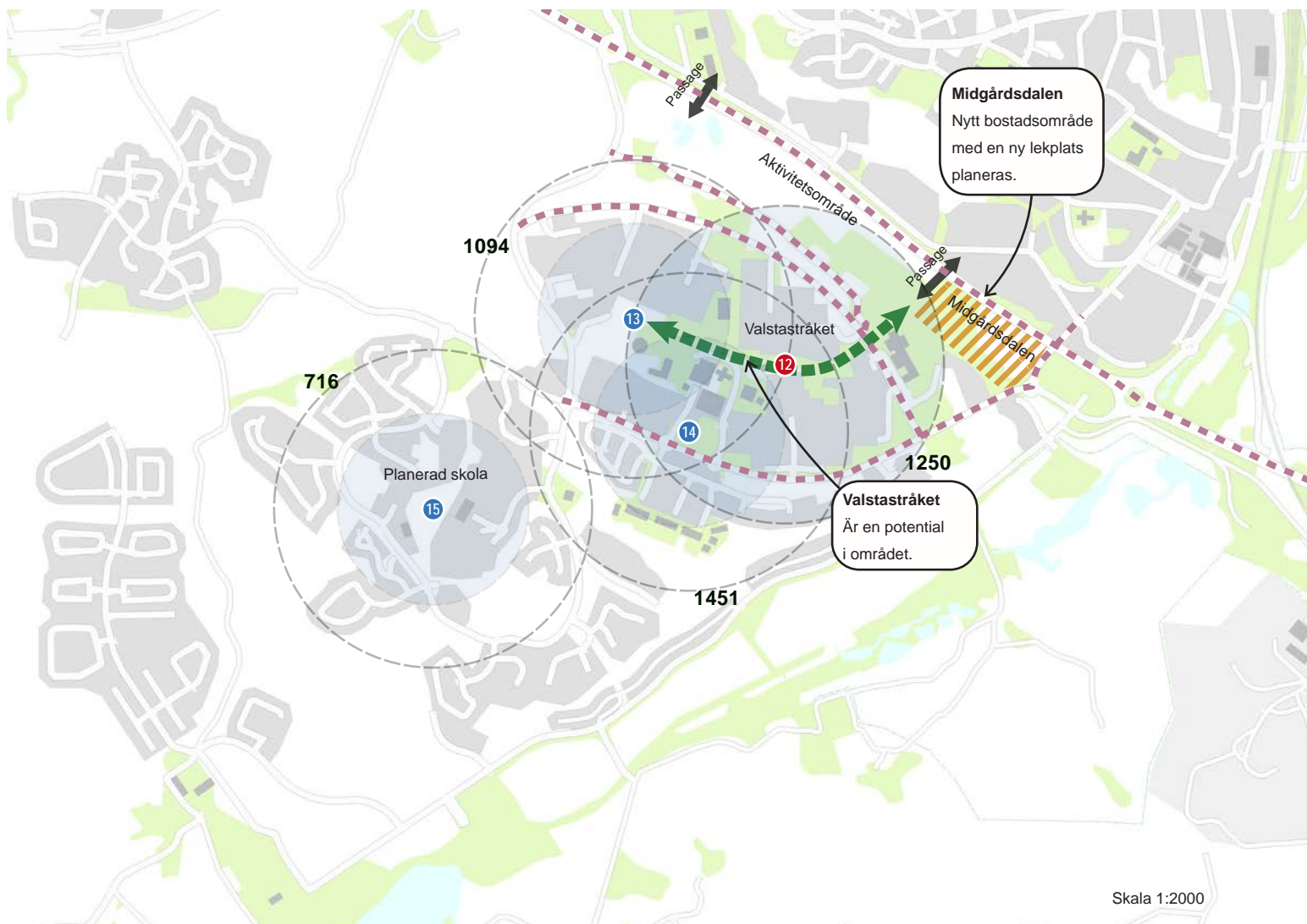
- Det behövs mer lek, fler lekplatser. 11 nya lekplatser behövs för att täcka behovet.
- Det behövs en större lekplats, en stadsdelslekplats som kan bli en mötesplats i stadsdelen.
- Valstastråket är en potential i området som skulle kunna utvecklas med lek.

Lekplats Valsta centrum.

Kompisgunga i Blåbärsparken.

Lekplatser

12. Blåbärsparken	<i>Bra placering, identitetsstark utformning.</i>
13. Vattentornsparken	<i>Stor potential, bidra till en helhet.</i>
14. Valsta centrum	<i>Central placering.</i>
15. Orionparken	<i>Kan komma att försvinna om skola byggs i parken.</i>
Midgårdsdalen	<i>Nytt bostadsområde med tillkommande lekplats.</i>

TECKENFÖRKLARING

- Närlekplats
(med cirkel för 300 m)
- Områdeslekplats
(med cirkel för 500 m)
- Stadsdelslekplats
(en per stadsdel)

Planerat bostadsområde

Barriär

XXX Antal barn inom 500 meter från lekplatsen mitt.

SIGTUNA & TIL

I Sigtuna finns idag nio kommunala lekplatser av blandat skick. Antalet lekplatser i Sigtuna fyller behovet av lek och de fyra områdeslekplatserna är bra utspridda i stadsdelen. För att skapa en mötesplats i nordöstra Sigtuna skulle Pilsboparken (22) kunna flyttas och utvecklas till en områdeslekplats.

Sigtuna är en viktig turistort och har tusentals besökare varje år men i de centrala delarna av Sigtuna saknas lekplatser. Borgmästarängen är en park som upprustas och tillförs lek och invigs 2020, vilket kommer tillföra en områdeslekplats i centrala Sigtuna. Dock är leken inriktad på mindre barn och utrymmet är begränsat. För att utveckla lek för lite äldre barn, både sigtunabor och besökare skulle Strandpromenaden kunna tillföras lek. Här finns potential att utveckla lek och aktiviteter i ett stråk och fokusera på naturlek som smälter in i strandparksmiljön.

Sigtuna stadsängar är ett nybyggnadsområde där flera lekplatser har tillkommit. För att komplettera stadsdelens befintliga lekplatser är det viktigt att det planeras in lek för barn i olika åldrar i de nya bostadsområdena.

Herrhagsvägen (18) är en lekplats som upplevs helt privat och ligger tillsammans med Aludden (19) i ett område med få barn. Aludden skulle kunna utvecklas till områdeslekplats och områdeslekplatsen Prästängarna skulle kunna utökas och rikta sig till fler målgrupper.

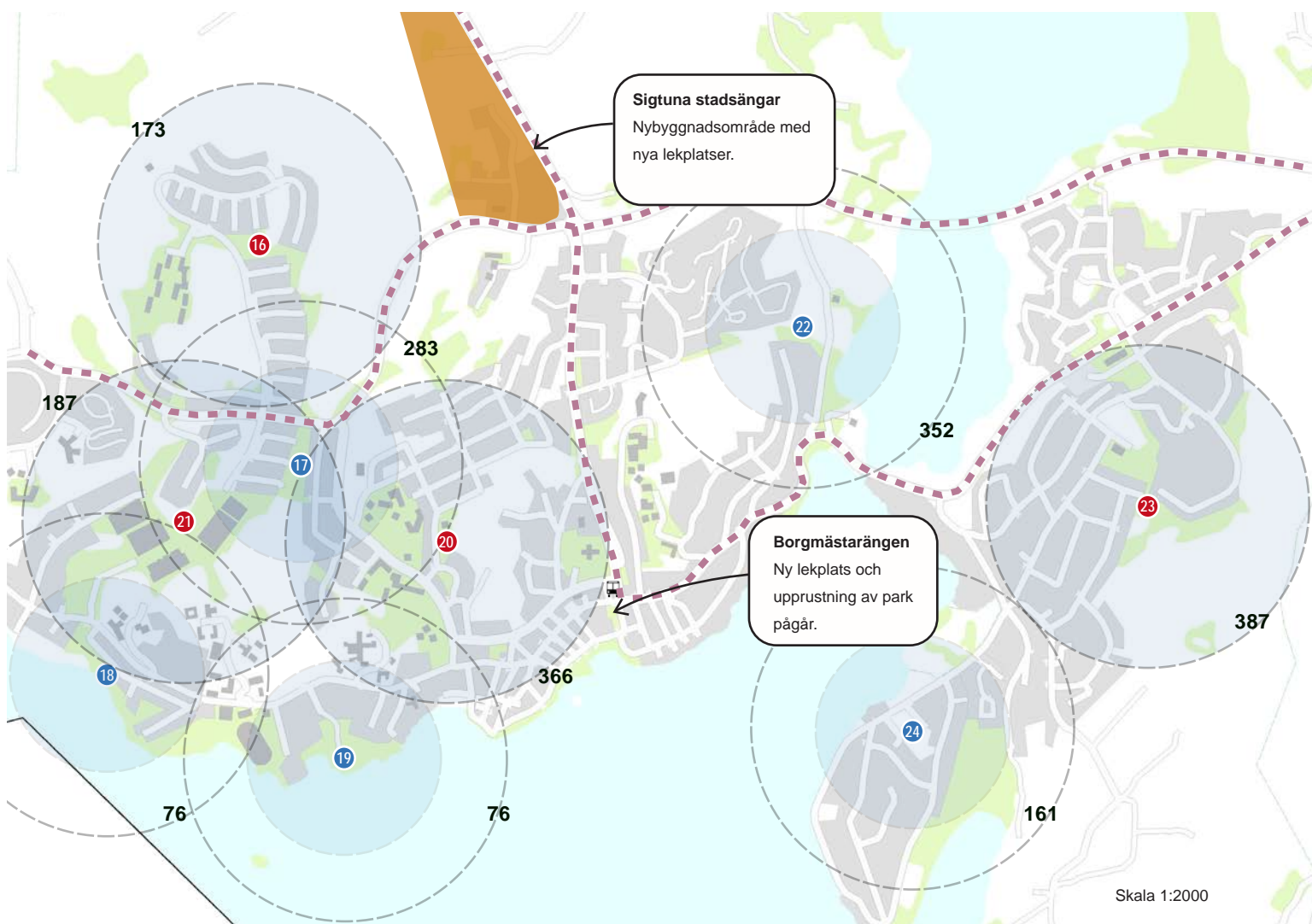
Til har en områdeslekplats som är i bra skick men skulle behöva en bättre skyltning. Lekplatsen Solängsvägen (24) på Munkholmen upplevs privat.

Behovsanalys:

- Sigtuna skulle behöva en större stadsdelslekplats.
- Det behövs en lekplats i centrala Sigtuna för äldre barn, både boende och besökare.

Tivoliparken i Sigtuna.

Lekplatser

16. Hällsboparken	<i>Bra placerad men sliten och i behov av upprustning.</i>
17. Dikesgatan	<i>Mötesplats mindre.</i>
18. Herrhagsvägen	<i>Behöver tillgänglighetsanpassas och upprustas, eller avvecklas.</i>
19. Aludden	<i>Har potential, ser privat ut, skulle kunna utvecklas.</i>
20. Tivolivägen	<i>Nyligen upprustad. Stort utbud av lek.</i>
21. Prästängarna	<i>Skulle kunna utvecklas för att också rikta sig till ungdomar.</i>
22. Pilsboparken	<i>Skulle kunna få en bättre placering vid Vibyvägen och rikta sig till fler åldrar.</i>
23. Til	<i>Behöver bättre skyltning.</i>
24. Solängsvägen	<i>Lugn plats, ligger i ett villaområde, upplevs privat.</i>
Borgmästarängen	<i>Områdeslekplats som tillkommer.</i>
Sigtuna stadsängar	<i>Nytt bostadsområde med tillkommande lekplatser.</i>

TECKENFÖRKLARING

- Närlekplats
(med cirkel för 300 m)
- Områdeslekplats
(med cirkel för 500 m)
- Stadsdelslekplats
(en per stadsdel)
- Nytt bostadsområde
- Station buss/tåg
- Barriär
- XXX** Antal barn inom 500 meter från lekplatsen mitt.

ROSERSBERG

I Rosersberg finns idag en kommunal lekplats som är placerad i ett viktigt och centralt parkstråk, Rosersbergparken, utefter Kärleksstigen. Öster om järnvägen i Rosersberg, planeras ett nytt bostadsområde med många nya bostäder. Det är viktigt att det tillkommer och planeras bra lekmiljöer för barn i samband med detta. Järnvägen både samlar och delar upp det framtida med det gamla och nya Rosersberg.

TECKENFÖRKLARING

- Närlekplats
(med cirkel för 300 m)
- Områdeslekplats
(med cirkel för 500 m)
- Stadsdelslekplats
(en per stadsdel)
- Planerat bostadsområde
- Station buss/tåg
- Barriär

Lekplatser

25. Rosersbergsparken

Ligger bra placerad i ett parkstråk.

Bostadsområde Rosersberg

Nytt bostadsområde med tillkommande lekplats.

Behovsanalys:

- Nytt bostadsområde kommer innebära flera nya lekplatser.
- I den kommande planeringen av Rosersberg är det viktigt att järnvägen överbryggas.

Lekmöbler i Rosersbergsparken.

Befolkningsprognos

Sigtuna kommun har haft en betydande befolkningsökning under 2000-talet. Under den senaste tioårsperioden har befolkningen ökat med över 20 procent och antalet invånare uppgick den 31 december 2018 till 48 123. Kommunens invånarantal beräknas att fortsätta växa även de närmaste åren enligt prognos för befolkningsutvecklingen (Sigtuna befolkningsprognos 2019-2028). Det väntade bostadsbyggandet ger en relativt hög inflyttning och en stor andel av de inflyttande är i åldrarna 25 till 40 år, vilket i sin tur medför att antalet barn ökar. Det ökade antalet barn beror alltså främst på den inflyttningen som bostadsbyggandet genererar. Det kommer bo 1439 fler barn i Sigtuna kommun 2022. Fördelningen mellan de olika åldersintervallerna skiljer sig inte märkbart mellan de olika delarna av kommunen och som diagrammen visar inte heller mellan de olika åren. Cirkeldiagrammen visar att andelen barn i åldern 0-9 motsvarar lite drygt hälften av alla barn i kommunen.

Sigtuna kommun

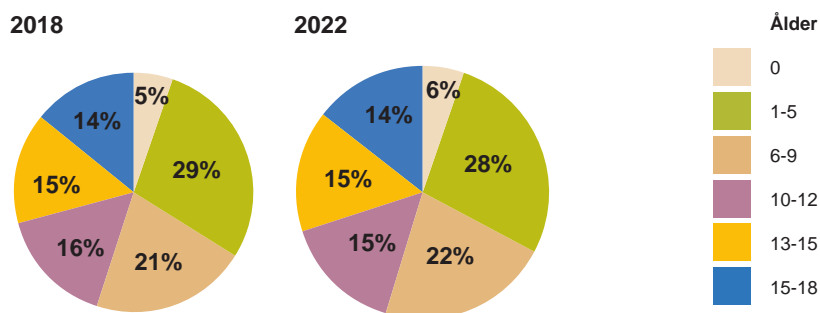

Diagram: Andel barn i respektive ålder för hela kommunen 2018 och prognos för 2022, det totala antalet barn var 12203 barn 2018 och beräknas bli 13642 år 2022.

Diagrammet nedan visar på hur antal barn är fördelade mellan tätorterna och landsbygden 2018. Märsta är den största tätorten i kommunen där ca 60 procent av kommunens invånare bor. Detta får konsekvensen att det råder större brist på lektyr i framför allt Märsta samt Valsta och Steninge. Flest barn flyttar in i Märsta och Valsta. Den största ökningen sker i Sigtuna där andelen barn ökar med 20 procent. I hela kommunen ökar antalet barn med knappt 11 procent.

Sigtuna kommun

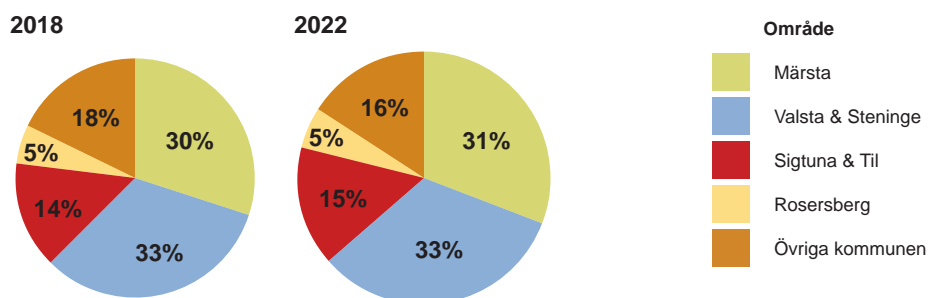

Diagram: Fördelning av barn i kommunen, 2018 och prognos för 2022.

Analys av behov och resurser

Vid en jämförelse av antalet lekplatser i Sigtuna kommun och hur de är fördelade mellan de olika delarna av kommunen, syns en tydlig brist på lekplatser i Märsta och framförallt i Valsta. Enligt kommunens kategorisering av lekplatser saknas det idag 1 lekplats i Rosersberg, 1 lekplats i Märsta och hela 9 lekplatser i Valsta baserat på antalet barn. Inräknat framtida befolkningsutveckling, planerade lekplatser och lekplatser som planeras att avvecklas råder en ännu större brist på lekplatser i kommunen, då saknas det 7 lekplatser i Märsta och hela 11 lekplatser i Valsta och Steninge. För att tillgodose behovet av lek i kommunen bör framtida satsningar på lekplatser framförallt koncentreras till Valsta där bristen på lekplatser är som störst.

Det är viktigt att i analysen av tillgången på lekplatser också ta hänsyn till olika bebyggelsevolymers markanspråk där till exempel barn i villaområden har större friytetillgång än barn i flerfamiljshusområden.

TECKENFÖRKLARING

- Närlekplats, max 300 meters avstånd
- Områdeslekplats, 1 per 300 barn
- Stadsdelslekplats, 1 per 1000 barn
- Förslag på nyanläggning av lekplats
- Lekplats som föreslås avvecklas eller kommer att försvinna pga exploatering.
- Lekplatser som saknas inräknat framtida befolkningsprognos.
- Befolkning 2018
- Befolkningsprognos 2022

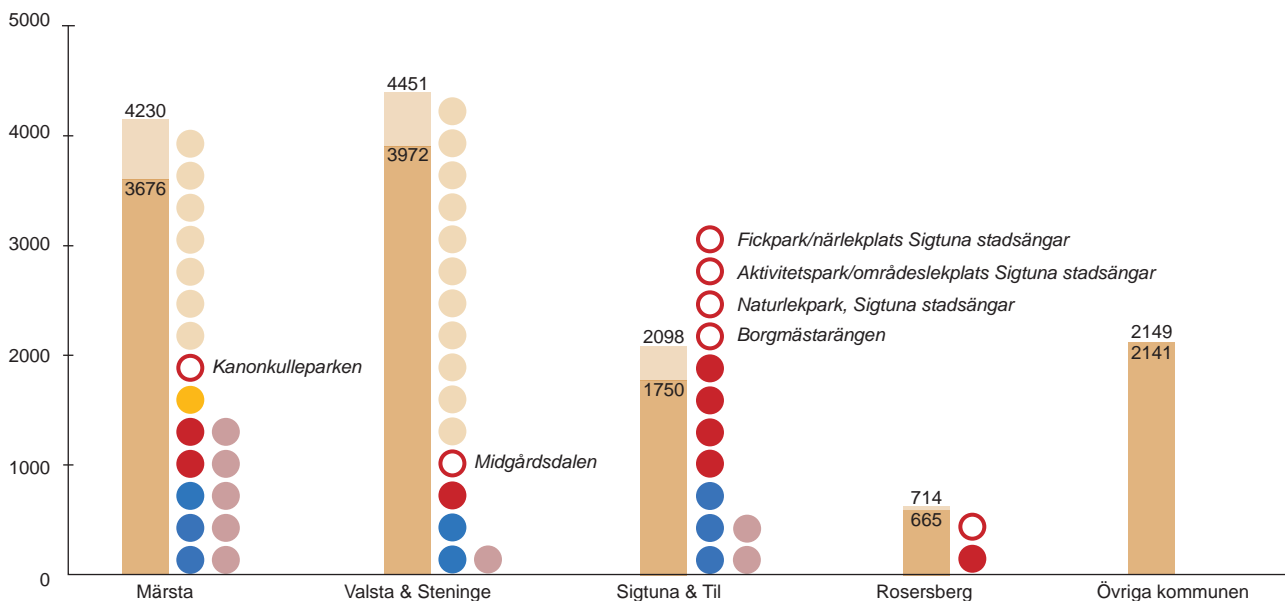

Diagram. Barn (0-18) och lekplatser fördelat per kommunedel (2018) samt prognos 2022.

Märsta	Valsta	Sigtuna	Rosersberg	Övriga kommunen
554	479	348	49	8
15 %	12%	20 %	7 %	0,3 %

För att möta befolkningsutvecklingen i kommunen kommer det att förutom flera nya områdeslekplatser behövas minst en ny stadsdelslekplats.

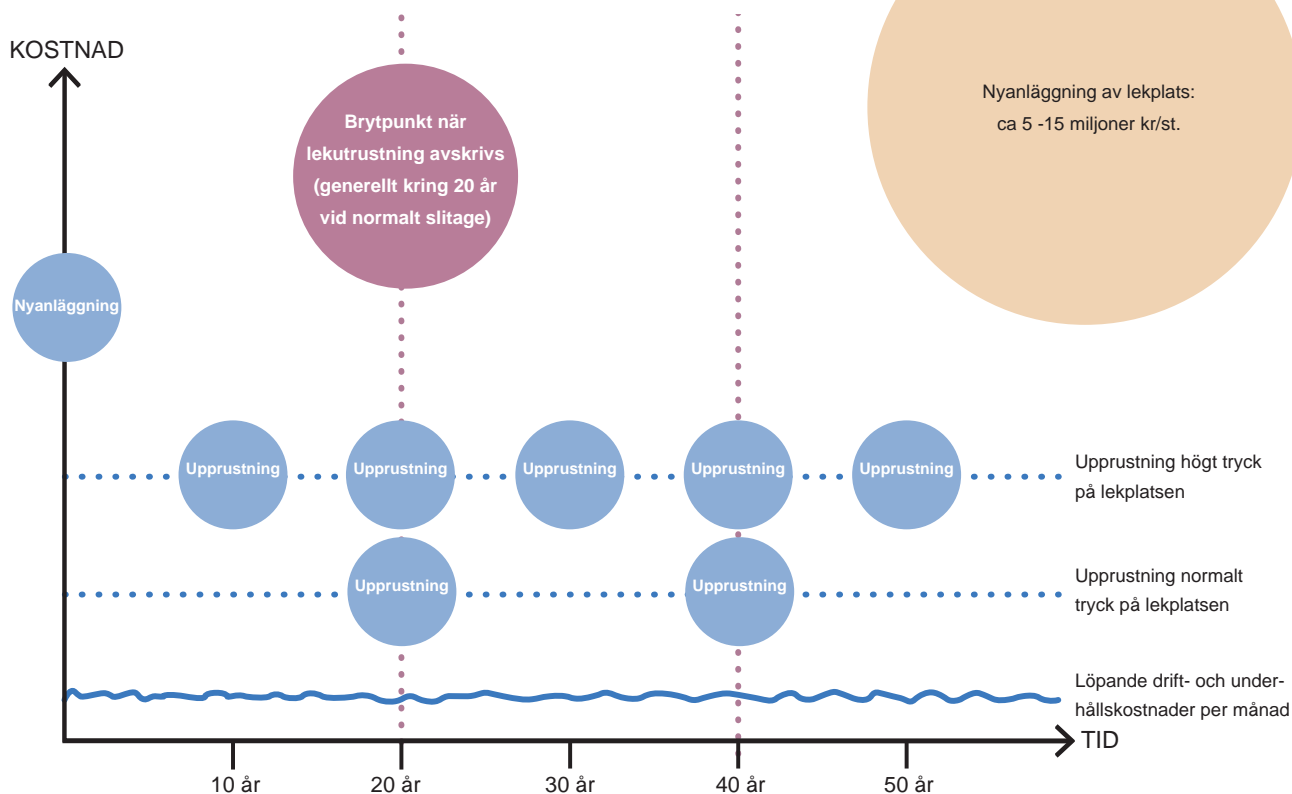
Analys av kostnader

Brytpunkten innebär att underhållet av lekplatsen är så omfattande att en större upprustning krävs för att lekplatsen ska klara säkerhetsbesiktning och driftskostnaderna inte ska skena iväg. Brytpunkten för när en lekplats lekutrustning behöver bytas ut ligger generellt kring 20 år vid normalt slitage. Ökas antalet barn i upptagningsområdet inträffar brytpunkterna med tätare intervall. Livstiden för kommunens lekplatser kan därför vara kortare än lekutrustningens avskrivningstid beroende på för stort nyttjandet av lekplatsen.

Nya bostadsområden som byggs i kommunen innebär ett ökat slitage på närbelägna lekplatser. För lekplatser som ska byggas inom nya områden eller i anslutning till nya områden vid exploateringsprojekt finns möjlighet till att göra avtal med exploitörerna i området om att de är med och finansierar nyanläggning av kommunala lekplatser genom exploateringsbidrag.

En större upprustning av en lekplats kostar mellan 3-4 miljoner kronor. Skillnader i kostnad beror på grad av slitage och detta kan i sin tur bero på antal besökare eller om det ligger förskolor och skolor i närheten som nyttjar lekplatsen.

En nyanläggning av en lekplats kostar ungefär 5 miljoner kronor och för större lekplatser som täcker in ett stort område ligger kostnaden på ca 5-15 miljoner kronor. Dessa behöver planeras, utredas och projekteras. Det krävs större markarbeten, ny lekutrustning och belysning. Det kan också behövas bygglov och eventuellt planändring.

Kap. 4

Strategi

I kapitlet Strategi beskrivs de utvecklingsstrategier som tagits fram för kommunens lekplatser. I kapitlet redovisas också de åtgärder som planeras att genomföras som ett svar på analysen och en utvecklingsplan för lekplatser i Sigtuna kommun.

Utvecklingsplan

LEKPLATSER

MÄRSTA

- ~~1. Bärdalen~~
- 2. Svampvägen (utvecklas)
- ~~3. Mårdvägen~~
- 4. Liljevägen (utvecklas)
- ~~5. Berrvägen~~
- ~~6. Ripvägen~~
- 7. Fasanvägen (utvecklas)
- 8. Hajkvägen (utvecklas)
- 9. Kyrkparken (utvecklas)
- 10. Sätunaparken
- ~~11. Skolparken~~
- 12. Kanonkulleparken

VALSTA & STENINGE

- 12. Blåbärsparcken
- 13. Vattentornsparken (utvecklas)
- 14. Valsta centrum
- ~~15. Orionparken~~
- 16. Temalekplats Midgårdsvallen
- a. Områdeslekplats
- b. Områdeslekplats
- c. Områdeslekplats

SIGTUNA och TIL

- 16. Hällsboparken
- 17. Dikesgatan
- ~~18. Herrhagsvägen~~
- 19. Aludden (utvecklas)
- 20. Tivolivägen
- 21. Prästängarna
- 22. Pilsboparken (utvecklas)
- 23. Til
- ~~24. Solängsvägen (Munkholmen)~~
- 25. Borgmästarängen
- 26. Strandpromenaden

ROSERSBERG

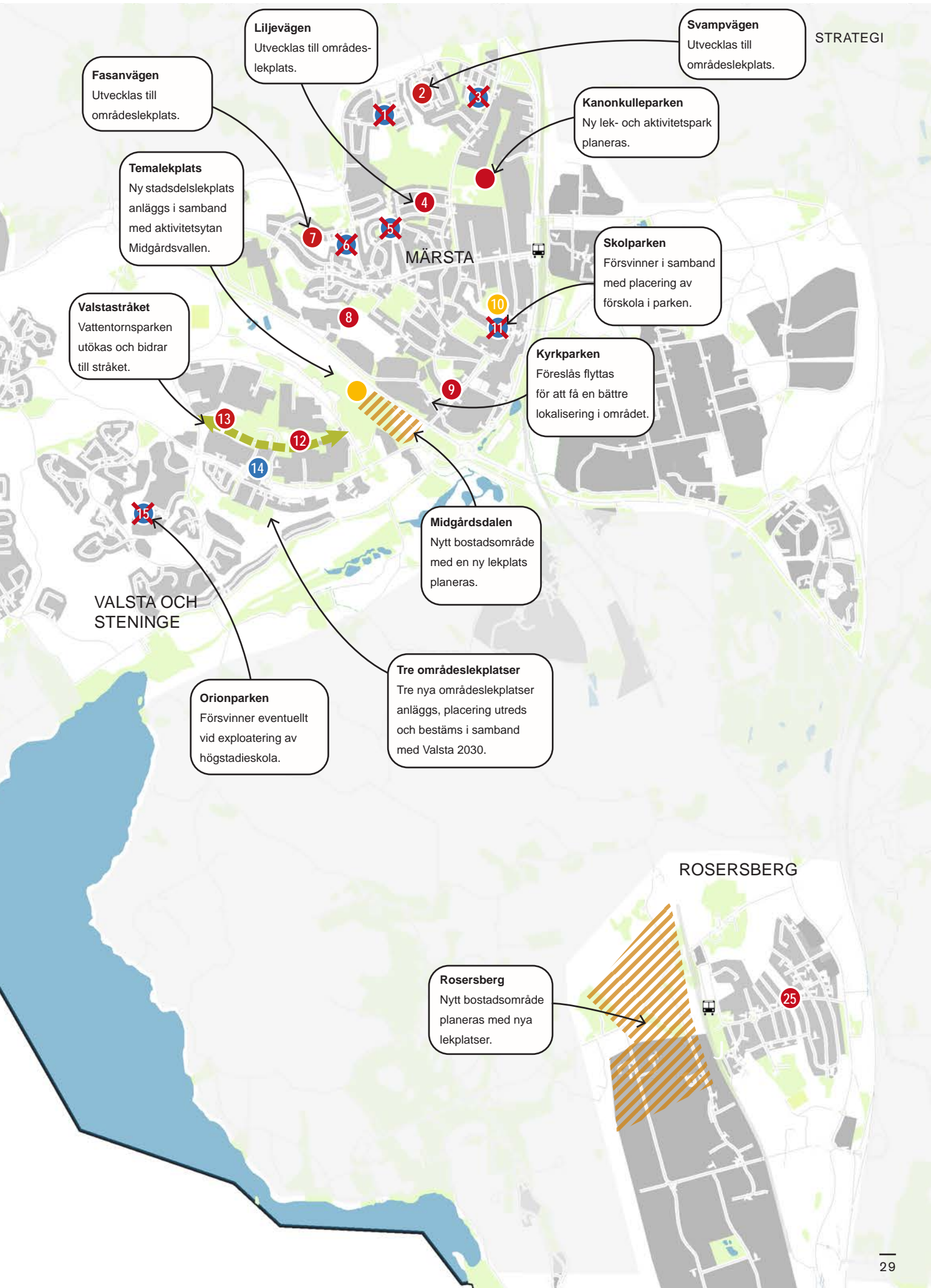
- 26. Rosersbergsparken

EXPLOATERINGSOMRÅDEN

- Sigtuna stadsängar
- Midgårdsdalen
- Rosersberg

TECKENFÖRKLARING

- Närlekplats
(med cirkel för 300 m)
- Områdeslekplats
(med cirkel för 500 m)
- Stadsdelslekplats
(en per stadsdel)
- ▨ Planerat bostadsområde
- ~~✗~~ Lekplatser som föreslås avvecklas
- Station buss/tåg

Fasanvägen
Utvecklas till områdeslekplats.

Liljevägen
Utvecklas till områdeslekplats.

Svampvägen
Utvecklas till områdeslekplats.

Temalekplats
Ny stadsdelslekplats anläggs i samband med aktivitetsytan Midgårdsvallen.

Kanonkulleparken
Ny lek- och aktivitetspark planeras.

Valstastråket
Vattentornsparken utökas och bidrar till stråket.

Skolparken
Försvinner i samband med placering av förskola i parken.

Kyrkparken
Föreslås flyttas för att få en bättre lokalisering i området.

Midgårdsdalen
Nytt bostadsområde med en ny lekplats planeras.

VALSTA OCH STENINGE

Orionparken
Försvinner eventuellt vid exploatering av högstadieskola.

Tre områdeslekplatser
Tre nya områdeslekplatser anläggs, placering utreds och bestäms i samband med Valsta 2030.

ROSERSBERG

Rosersberg
Nytt bostadsområde planeras med nya lekplatser.

Utvecklingsstrategier

Lekplatserna i Sigtuna kommun ska tillgodo se barns behov av lek och vara säkra och långsiktigt hållbara vad gäller drift och skötsel. Samtidigt kan de sociala och ekologiska värdena i kommunen stärkas. Genom en medveten utveckling och drift av lekplatserna i Sigtuna kommun kan dessa bidra i arbetet med hållbar samhällsutveckling i kommunen. För att beskriva de olika utvecklingsstrategierna har dessa delats in i kategorierna ekonomisk hållbarhet, miljömässig hållbarhet och social hållbarhet. I slutet av kapitlet finns också en graf som redovisar hur arbetet med de olika strategierna ska genomföras i kommunen och hur de stödjer sig på målsättningarna i Mål och Budget för 2020-2022. Utvecklingen av lekplatserna stödjer sig också på de globala målen för hållbar utveckling och barnkonventionen.

EKONOMISK HÅLLBARHET

Genom att långsiktigt planera för drift, underhåll och utveckling kan resurser satsas på rätt plats i rätt tid och på så vis bidra till hållbara lekmiljöer med mindre upprustningsbehov.

Befintliga lekvärden

Lekvärden finns i flera olika miljöer och genom att ta tillvara de lekmiljöer som redan finns på platsen minskas behovet av större investeringar. Befintliga lekvärden på en plats kan till exempel vara ett klätterträd, berg i dagen, grusytor, buskage och naturmiljöer i anslutning till lekplatsen. Genom att fråga besökare vilka lekvärden som finns och vilka som saknas kan upprustningen komplettera de befintliga lekvärdena på platsen.

Hållbara och slittåliga material

Genom att välja hållbara material som tål ett högt slitage behöver lekytorna inte bytas ut och rustas upp lika ofta. Grus, sand och bark är exempel på slittåliga och hållbara markmaterial. För att ett underlag ska klara högt slitage behöver det också placeras på rätt plats. Ett lekhus som står på en gräsmatta kan till exempel ha en smal grusad yta runt huset vilken generellt brukar utsättas för högst slitage. Slitage är också olika mycket synliga i olika miljöer, en sliten gräsmatta eller gummiyta upplevs som mer sliten än lekutrustning i en naturmiljö med stampat jordgolv. Att utveckla mer slitagetåliga lekplatser handlar också om att titta på markupbyggnad i lekparkerna.

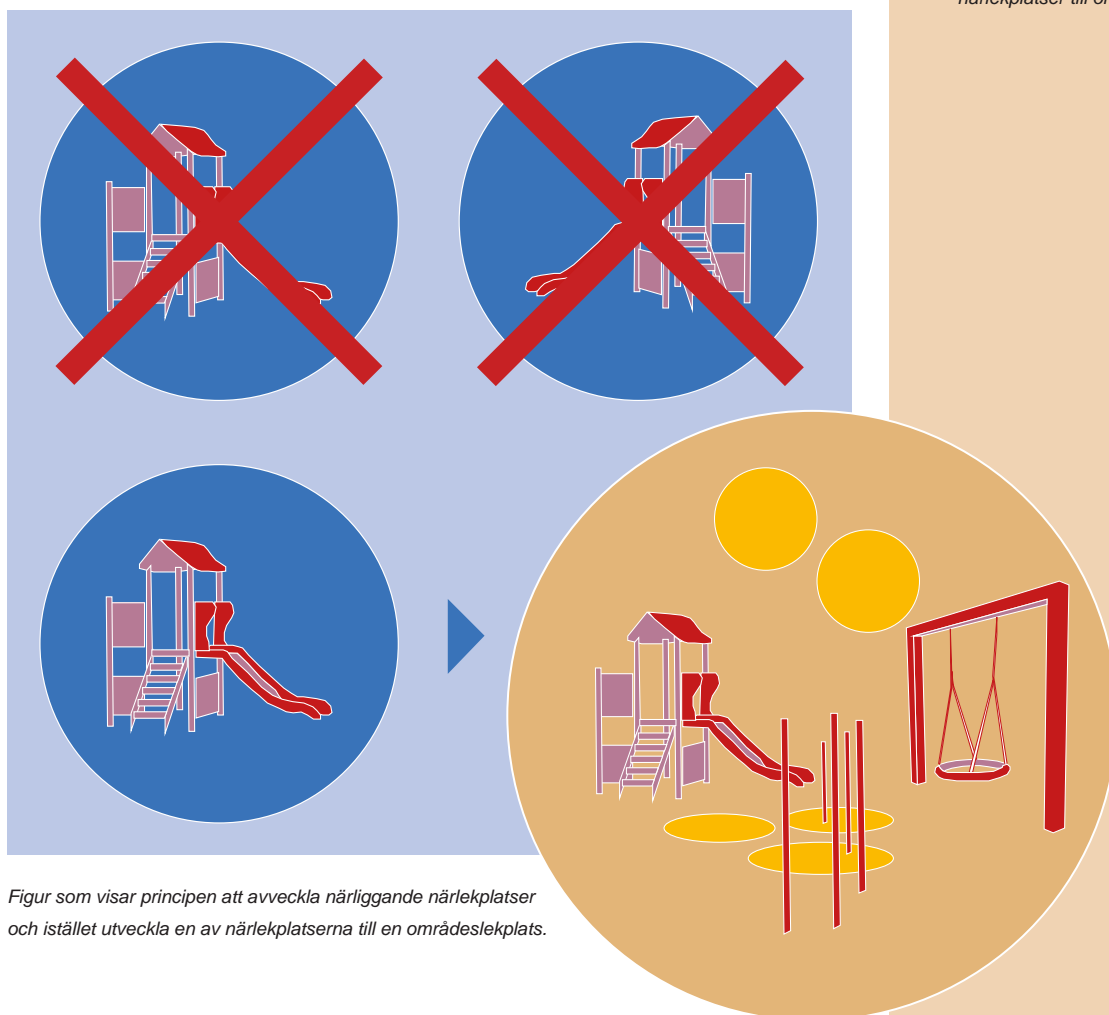
Prioritera resurser

Genom att prioritera resurser där dessa bäst behövs kan de lekplatserna med högt besöksstryck hållas välskötta och rustade. Lekplatser med lågt besöksstryck får istället analyseras utifrån läge, lekvärden och upplevelsen av privat/offentligt. Genom att göra en avvägning mellan kostnaden för driften och jämföra med kostnad för avveckling och nyanläggning skapas långsiktigt goda lekmiljöer i kommunen. Genom att identifiera en brytpunkt när lekplatserna blir så pass gamla att de innebär en ökad driftskostnad kan större upprustningar och nyanläggningar genomföras i rätt tid. Vid varje större upprustning och nyanläggning av lekplats ska driftkostnaden beaktas och redovisas. Det är av största vikt att ta fram en driftkostnad även för exploateringsprojekt i mycket tidiga skeden.

Lekplatserna i Sigtuna kommun ska ha som målsättning att rikta sig till alla barn i kommunen. I områdeslekplatser kan flera lekytor skapas som passar olika åldersgrupper men också olika grupper av barn. Många av kommunens närlekplatser skulle behöva upprustas och av dessa ligger flera i villaområden där trycket på lekplatser är lägre. För att prioritera resurser i kommunen och skapa bättre förutsättningar för mer mångfacetterad lek skulle strategiskt placerade närlekplatser kunna utvecklas till områdeslekplatser och därmed ersätta närlekplatser som avvecklas.

Lekplatser som inte uppfyller säkerhetskrav, har ett begränsat lektbud och ligger geografiskt nära andra lekplatser bör avvecklas. Orsaker till avveckling kan vara att de utnyttjas dåligt, upplevs privata, ligger nära varandra geografiskt, saknar tillräckligt utrymme för lek, möjlighet till sammanslagning samt resursfördelning inom området.

Figur som visar principen att avveckla närliggande närlekplatser och istället utveckla en av närlekplatserna till en områdeslekplats.

Indikatorer

Befintliga lekvärden

- *Befintliga lekvärden ska analyseras och redovisas vid varje nyanläggning och upprustning av lekmiljöer.*

Hållbara och slitåliga material

- *Hållbara och slitåliga material bör användas vid nyanläggning och upprustning av lekplatser.*

Prioritera resurser

- *Till 2022 ska Sigtuna ha en bättre fördelning av lekplatser där lekplatser med låg användning har avvecklats.*
- *Utveckla strategiskt placerade närlekplatser till områdesplatser.*

MILJÖMÄSSIG HÅLLBARHET

Vid planering och skötsel av lekplatser är en viktig utgångspunkt att vegetation, naturliga material och naturmiljöer har många lekvärden. Då tas också bättre hänsyn till ekologiska samband och kretslopp.

Giffriga material

Markmaterial som infiltrerar dagvatten och inte innehåller gifter och plastartiklar är bättre för miljön och bidrar till en säkrare lekmiljö för barn. Barkflis, stenmjöl, gräs och trä är exempel på giftriga material som också infiltrerar eller släpper igenom dagvatten.

Vegetation på lekplatser

Naturmiljöer och lekplatser med inslag av natur bidrar till en mer jämställd lek då naturliga miljöer ger en mindre könsstereotyp lek än mer tillrättalagda miljöer samtidigt som barnen tenderar att leka mer i könsblandade grupper (Boverket & Movium 2015). Lek i naturmark innebär generellt också en större motorisk utmaning för barn än platta, ofta hårdgjorda, ytor och bidrar därför mer till deras motoriska utveckling genom att bevara och tillvarata vegetation på lekplatser skapas bättre lekmiljöer (Boverket 2018). Det är viktigt att beakta trygghetsaspekter så som genomsiktighet och orienterbarhet vid utformning av vegetation på lekplatser.

Naturpedagogik och sinnesupplevelse

Lekplatser ska kunna erbjuda rofylldhet och olika typer av sinnesupplevelser. Närhet till naturmiljöer kan skapa förutsättningar för naturlek och rofylldhet. En variation av växtlighet kan skapa blomsterprakt och årstidsväxlingar samt locka till sig fjärilar, fåglar och bidra till ekosystemtjänster i form av biologisk mångfald och naturpedagogik (Boverket 2019). Små barn undersöker världen och växt- och markmaterial behöver därför stimulera till att krypa, klättra, lukta, smaka och balansera. Också lek med löst material (sand, kottar, snö, vatten och lera) möjlighet att bygga koja och gömma sig är viktigt. Genom att med skyltning upplysa om ekologiska värden och lekvärden på lekplatser skapas förståelse av syftet med förändrad/minskad skötsel på lekplatser.

Bild från Strandpromenaden i Sigtuna som visar ett fint exempel på lekvärden i befintlig vegetation.

Bild som visar exempel på lek med giftfria och naturliga material.

Lekmiljö längs strandpromenaden i Sigtuna.

Indikatorer

Giftfria material

- Alla nyanlagda lekplatser och lekplatser som genomgår en större upprustning ska ha minst 95 procent giftfria material.

Vegetation på lekplatser

- Vid nyanläggning och större upprustning av lekplatser ska minst 50 procent av ytan upptas av grönyta.
- Skötselplan och drift- och underhållsplan ska uppdateras vad gäller bevarande av vegetation i samband med lekplatser.

Naturpedagogik och sinnesupplevelser

- Minst en naturlekplats ska byggas i kommunen.
- Vid nyanläggning av kommunens lekplatser ska lokalisering i samband med naturmark/naturmiljö först utredas.

Kristinebergs slottspark och Bryggartäppan i Stockholm är exempel på två identitetsstarka temalekplatser.

Puckelbollplan i Kroksbäcksparken i Malmö är ett exempel på att skapa lektytor för fler.

SOCIAL HÅLLBARHET

Genom att skapa lekmiljöer i staden som används av många barn och unga bidrar dessa miljöer till möten, trygghet och integration i samhället och därmed en större social hållbarhet.

Lekplatser för fler

För att lekplatserna ska rikta sig till fler grupper av barn och unga ska dessa vara tillgängliga för olika psykiska och fysiska funktionsvariationer samt analyseras ur genusperspektiv för att möta fler behov. Hela lekplatsen behöver inte vara tillgänglig men viss tillgänglighetsanpassad markbeläggning och utrustning för barn med olika funktionsvariationer bör finnas. Många lekplatser riktar sig idag till yngre barn och därför behöver dialoger genomföras med målgruppen äldre barn för att skapa lekmiljöer för fler åldrar. Framförallt unga tjejer är en grupp som inte befolkar utemiljön i samma utsträckning som killar. Genom att dela in lektytan efter principen ”On stage, off stage, back stage” ökar förutsättningen för att alla barn kan hitta en plats där de känner sig bekväma (Göteborgs stad 2014).

Dialog

Barn och unga ska ges möjlighet att vara delaktiga i processen för utvecklandet av kommunens lekplatser. Barns åsikter är viktiga för att kunna skapa attraktiva och inkluderande lekplatser. Genom att låta barn få tycka till om lek- och aktivitetsytor blir det lättare att ta in fler perspektiv och skapa platser för fler. Att få vara med och påverka utformningen av en plats bidrar också till en känsla av tillhörighet och ökad känsla av ansvar för platsen. På så vis kan arbetet med medborgardialoger och brukarmedverkan leda till ett minskat behov av underhåll och på längre sikt ett större ansvarskänsla för den offentliga miljön.

Säkra och trygga lekplatser

Lekplatserna ska vara utvecklande men utan risk för allvarliga olyckor och lekredskap ska vara godkända ur säkerhetssynpunkt. Säkra lekmiljöer innebär också att platserna ska vara skyddade från trafik, giftiga material och hårda underlag. Det ska vara trafiksäkert att röra sig till och från kommunens lekplatser och barriärer mellan skola, hem och lekplats ska överbyggas. Barn i de övre åldrarna kan på egen hand ta sig till lekplatsen med förutsättningen att det

finns säkra gång- och cykelvägar dit. Om lekplatsen ligger intill en säker skolväg ökar sannolikt användandet. Alla lekplatser ska vara välskötta och ha en god belysning och bra överblickbarhet för att skapa förutsättningar för ökad trygghet. Lekmiljöer bör också utvecklas mot att bli mer hälsosamma med skydd mot exempelvis UV-strålning och förorenad luft samt ha giftfria material.

Lekplatsen som mötesplats

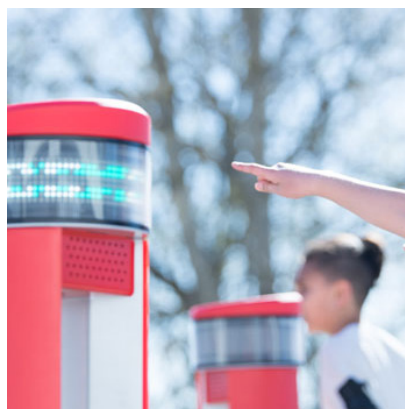
Lekplatserna ska utvecklas till attraktiva mötesplatser och gestaltas med hänsyn till den omgivande landskapsbilden. För vuxna är lekplatser en viktig social plats och det är viktigt att föräldrar och andra medföljande vuxna kan uppehålla sig på platsen en längre tid. För att uppmuntra till lek under alla årstider ska platser som bidrar till vinterlek utvecklas, det handlar om att vistelseytor är placerade i rätt väderstreck men också funktioner som isbana, pulka och grillplats finns i anslutning till lekplatsen. För att lekplatsen ska fungera som en mötesplats behöver funktioner så som gym, boule och multifunktionella ytor lokaliseras dit. En identitetsstark utformning bidrar också till mötesplatsens attraktionskraft och stärker därmed den sociala integrationen och identiteten i ett område. Genom att satsa på områdeslekplatser och stadsdelslekplatser skulle fler mötesplatser skapas i kommunen.

Folkhälsa

Barns stillasittande är en stor framtida utmaning och därför är det viktigt att lekplatserna i kommunen planeras med hänsyn till denna utmaning. Att många barn inte rör på sig är ett samhällsproblem med flera orsaker. Det handlar om barns minskade rörelsefrihet i samhället till följd av uppfostringsnormer, trygghet och trafikplanering men också om kvaliteten och anpassningen av utemiljön. Genom att skapa attraktiva lekplatser som blir till mötesplatser i bostadskvarteren lockas barn ut och rör därmed på sig. Barn i åldersspannet 9–14 upplever ofta att det inte finns lekplatser som är anpassade för dem. Framför allt gruppen unga tjejer rör på sig för lite och statistiken visar att de befolkar spontanidrottsplatser bara 20 procent av tiden medan killar i samma ålder tar upp 80 procent (Blomberg, Elofsson och Åkesson, 2012). Att skapa platser för barn i de yngre tonåren och särskilt fokusera på tjejer är därför också en folkhälsofråga. Äventyrliga inslag och fysiskt utmanande lekredskap samt interaktiva lekredskap är exempel på olika sätt att arbeta med rörelse på lekplatser.

Exempel på interaktiv lekutrustning från Lekolar.

Indikatorer

Lekplatser för fler

- *Minst en lekpark i kommunen ska ha ett extra fokus på lekutrustning som är anpassad till olika funktionsvariationer.*

Dialog

- *Vid nyanläggning och större upprustning av lekplatser ska en dialog med målgruppen genomföras.*

Säkra och trygga lekplatser

- *Vid nyanläggning av lekplatser ska lokaliseringen analyseras utifrån möjligheten att tryggt och trafiksäkert ta sig till lekplatsen.*
- *Alla lekplatser ska säkerhetsbesiktigas 1 gång per år, och funktionskontrolleras 4 ggr/per år.*

Lekplatsen som mötesplats

- *Minst en stadsdelslekplats med ett tydligt tema ska tillföras kommunen till 2022.*
- *Minst en lekplats i varje stadsdel ska ha en utrustning som passar för vinteranvändning.*

Folkhälsa

- *Vid nyanläggning eller större upprustning ska interaktiva lekredskap övervägas.*

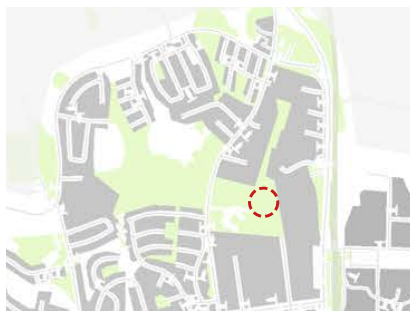
Utveckling och avveckling

För att bättre möta kommunens behov av bra lekplatser behöver fler och större lekplatser skapas i rätt lägen i kommunen. Bristen på lekplatser i framför allt Märsta samt Valsta och Steninge kan inte helt åtgärdas i denna lekplatsplan utan behöver planeras och tillföras över tid i dialog med kommunens invånare. Antalet lekplatser i de olika områdena är också bara *ett* mått på mängden lek i kommunen och därför föreslås förutom fyra lekplatssatsningar i Valsta och Steninge också hopslagningar och upprustningar av lekplatser i Märsta. Aspekter som ökad tillgänglighet, trygghetskapande åtgärder samt att få lägre driftkostnader är anledningar till att lekplatser bör rustas upp. Vid nyanläggning och i samband med upprustningar bör lekplatsplanens utvecklingsstrategier beaktas.

MÄRSTA

För att bättre prioritera resurserna i kommunen avvecklas Bärdalen och Mårdvägen och istället samlas resurser till att upprusta och utveckla lekplatsen på Svampvägen. Liljevägen och Fasanvägen utvecklas till områdeslekplatser medan Barrvägen och Ripvägen avvecklas för att skapa större lekvärden för fler i området. Kanonkulleparken planeras att bli en ny områdeslekplats med naturpedagogiskt tema.

Upprustningar av lekplatser kostar från 1,5 miljoner och uppåt beroende på storlek och grad av upprustning. Vid varje större upprustning och nyanläggning av lekplats ska driftkostnaden beaktas och redovisas. Det är av största vikt att ta fram en driftkostnad även för exploateringsprojekt i mycket tidiga skeden.

Kanonkulleparken

Nyanläggning områdeslekplats, 4 miljoner. Budgeterad 2020-2022.

1. Fasanvägen

Nyanläggning 4 miljoner. Utvecklas mot områdeslekplats 2021.

2. Liljevägen

Nyanläggning, 4 miljoner kr. Efter 2022, 5-10 års plan.

3. Svampvägen

Mindre upprustning 1,5 miljoner kr. Mindre upprustning mot områdeslekplats. Efter 2022, 5-10 års plan.

4. Hajkvägen

Mindre upprustning, 1,5 miljoner kr. Tillgänglighetsanpassning anpassas till olika funktionsvariationer. Efter 2022, 5-10 års plan.

5. Kyrkparken

Flytt och nyanläggning, 5 miljoner kr. Efter 2022, 5-10 års plan.

Avveckling

1. Barrvägen

Barrvägen (5) avvecklas. 2021 i samband med att Fasanvägen upprustas.

2. Ripvägen

Ripvägen (6) avvecklas. 2021 i samband med att Fasanvägen upprustas.

3. Bårdalen

Bårdalen (1) avvecklas. 2023 i samband med att Svampvägen upprustas.

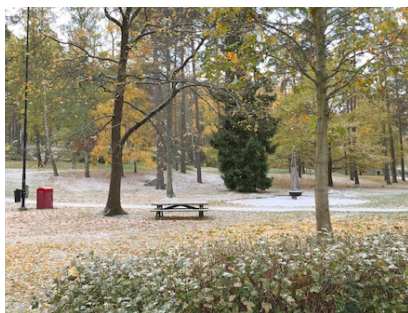
4. Mårdvägen

Mårdvägen (3) avvecklas. 2023 i samband med att Svampvägen upprustas.

Viktigt att ha i åtanke att avveckling även är en kostnad. Varje enskild avveckling uppskattas till ca 50 000 kr i genomsnitt, med omkostnader för deponi samt plantering av buskar träd och anläggande av gräsmattor.

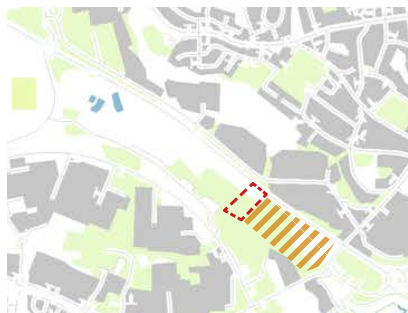
VALSTA OCH STENINGE

För att stärka fokuset på barn i Valsta skulle en stor satsning på lekplatser behöva genomföras. Trots stort behov ligger satsningarna på lek i Valsta och Steninge föreslagna först 2023 då dessa behöver samordnas med visioner och mål i Valsta 2030. Behovet av 11 nya lekplatser är inte möjligt att tillgodose i denna lekplatsplan då placering, inriktning och budget för respektive lekplats behöver utredas tillsammans med områdets invånare samt samordnas med projektet Valsta 2030. I lekplatsplanen föreslås fem nya lekplatser. En större temalekplats byggs på aktivitetsytan vid Midgårdsvallen och blir en mötesplats och områdets stadsdelslekplats. Tre nya lekplatser byggs i området varav en av lekplatserna placeras i Steninge. Valstråket utvecklas mot att attrahera fler målgrupper.

1. Valstastråket

Nyanläggning av lekplats i närheten av Vattentornsparken (13) 7 miljoner kr. Utöka, lägga till, nyanlägga. Efter 2022, 5-10 års plan.

2. Temalekplats/stadsdelslekplats

Midgårdsvallen. Nyanläggning temalekplats 10 miljoner kr. Stadsdelslekplats, på aktivitetsytan vid Midgårdsvallen. Efter 2022, 5-10 års plan.

3. Önskelista tre lekplatser

Tre nyanläggningar á 5 miljoner kr. $3 \times 5 =$ totalt 15 miljoner kr. En av lekplatserna bör placeras i Steninge.

Valsta ska utvecklas med identitetsstarka lekplatser som fungerar som mötesplatser. Blåbärsparken är en temalekplats i Valsta.

SIGTUNA OCH TIL

Pilsboparken omlokaliseras till en plats vid Vibyvägen där det idag finns en kanot- och vattenskidklubb. Samtidigt avvecklas Solängsvägen (24) på Munkholmen och resurser satsas istället på att skapa en ny mötesplats vid Vibyvägen som riktar sig mot fler åldersgrupper. Strandpromenaden utvecklas med naturlek och aktiviteter i ett stråk som smälter in i strandparksmiljön. Herrhagsvägen (18) avvecklas och istället satsas resurser på att utveckla Aludden (19) till en områdeslekplats.

Borgmästarängen

Ny områdeslekplats, bygg- och projekteringsskede, budgeterad utveckling 2018-2020.

1. Pilsboparken

Flytt och nyanläggning vid vibyvägen 3,5 miljoner kr. Efter 2022 5-10 års plan.

2. Strandpromenaden

Större upprustning mot en naturlekplats, 3,5 miljoner kr. Efter 2022, 5-10 års plan.

3. Aludden

Större upprustning av Aludden mot en områdeslekplats. 3,5 miljoner kr. Efter 2022, 5-10 års plan.

Avveckling

1. Herrhagsvägen

Herrhagsvägen (18) avvecklas. Efter 2022 5-10 års plan, i samband med att Alhyddan upprustas.

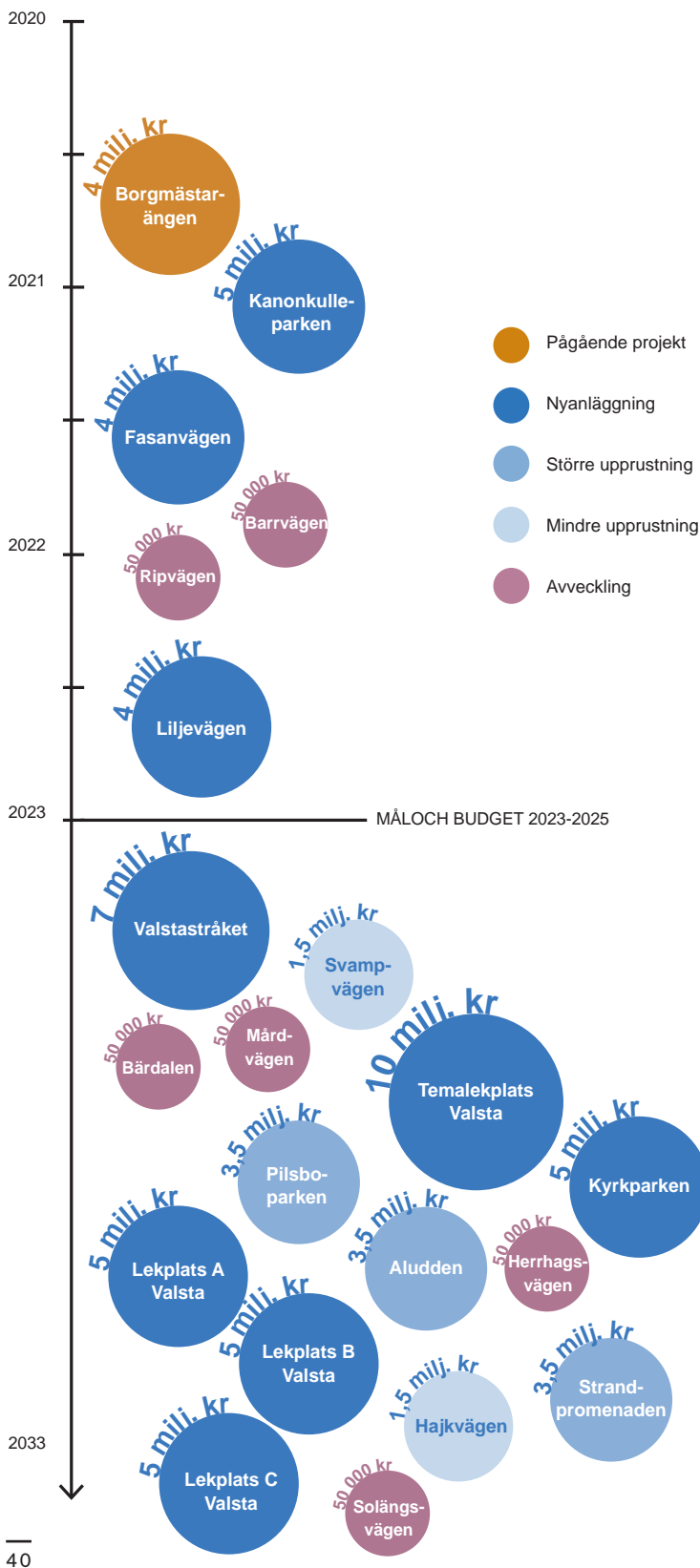

2. Solängsvägen

Solängsvägen (24) avvecklas. Efter 2022 5-10 års plan, i samband med att Pilsboparken flyttas och upprustas.

Ekonomisk strategi för lekplatsernas utveckling

I Mål och Budget beslutats om investeringsbudget, denna tabell kan användas som ett redskap för att planera investeringsäskande.

BUDGET

Märsta

- Kanonkulleparken, 5 milj.
- Fasanvägen 4 milj.
- Hajkvägen 1,5 milj.
- Liljevägen 4 milj.
- Kyrkparken 5 milj.
- Svampvägen 1,5 milj.

Avveckling 4 lekparkar à 50 000 kr:

- Barrvägen
- Ripvägen
- Bärdalen
- Mårdvägen

(Skolparken försvinner ev iom förskola)

Totalt investering/avveckling: 21 250 000 kr

Total driftskostnad/år: 315 000 kr

Valsta och Steninge

- Valstastråket 7 milj.
- Temalekplats 10 milj.
- Områdeslekplats a 5 milj.
- Områdeslekplats b 5 milj.
- Områdeslekplats c 5 milj.

(Orionparken försvinner ev iom skola)

Totalt investering: 32 miljoner kr

Total driftskostnad/år: 360 000 kr

Sigtuna och Til

- Borgmästarängen, 4 milj.
- Pilsboparken 3,5 milj.
- Aludden 3,5 milj.
- Strandpromenaden 3,5 milj.

Avveckling 2 lekparkar à 50 000 kr:

- Herrhagsvägen
- Solångsvägen

Totalt investering/avveckling: 14 600 000 kr

Total driftskostnad/år: 405 000 kr

Rosersberg

Total driftskostnad/år: 45 000 kr

Generella åtgärder:

- Uppdatera skötselplan 10 000 kr.

PLAN FÖR INVESTERINGSBUDGET 2020-2022 SAMT FÖRSLAG FÖR 2023 ->

Driftkostnaden för lekplatserna i kommunen ökas successivt när det görs större upprustningar och fler nybyggnationer av lekplatser.

	2020	2021	2022	2023 10-årsplan
Upprustning och avveckling				
Upprustningsbudget	Borgmästarängen 4 milj.	Fasanvägen 4 milj.	Liljevägen 4 milj.	Hajkvägen 1,5 milj. Kyrkparken 5 milj. Svampvägen 1,5 milj. Pilsboparken 3,5 milj. Strandpromenaden 3,5 milj. Aludden 3,5 milj.
		Barrvägen 50 000 kr Ripvägen 50 000 kr	Skolparken Orionparken (beroende på om och i så fall när exploatering blir av)	Bärdalen-2023 50 000 kr Mårdvägen-2023 50 000 kr Herrhagsvägen 50 000 kr
	Totalt: 4 000 000 kr	Totalt: 4 100 000 kr	Totalt: 5 000 000 kr	Totalt: 23 650 000 kr
Nyanläggning				
Investeringsbudget	Kanonkulleparken 5 milj.			Områdeslekplats a 5 milj. Områdeslekplats b 5 milj. Områdeslekplats c 5 milj. Valstråket 7 milj. Temalekplats Midgårdsvallen 10 milj.
	Totalt: 5 000 000 kr	Totalt: 0 kr	Totalt: 0 kr	Totalt: 32 000 000 kr
Drift				
Driftsbudget	Borgmästarängen (lekplats tillkommer)		Sigtuna stadsängar (en lekplats tillkommer som bekostas av exploateringsprojektet)	Sigtuna stadsängar (två lekplats tillkommer som bekostas av exploateringsprojektet)
	27 lekplatser	25 lekplatser	24 lekplatser	28 lekplatser
	Totalt: 1 215 000 kr	Totalt: 1 125 000 kr	Totalt: 1 080 000 kr	Totalt: 1 260 000 kr

Referenser

1. *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter.* (2009). Stockholm: UNICEF Sverige. Tillgänglig: <http://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf>
2. Blomberg, Elofsson och Åkesson, (2012). *Spontanidrott för vilka? En studie av kön och nyttjande av planlagda utomhusytor för spontanidrott under sommarhalvåret.* Stockholm: Stockholms stads idrottsförvaltning
3. Boverket (2018). *Friyta för lek och utvistelse för förskolor och skolor.* <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/regler-om-byggande/krav-pa-byggnadsverk-tomtermm/krav-pa-tomter/friyta-for-lek-och-utevistelse-for-forskolor-och-skolor/> [2019-09-24]
4. Boverket (2019). *Typer av ekosystemtjänster.* https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/teman/ekosystemtjanster/det_har/typer/ [2019-09-24]
5. Boverket & Movium (2015) *Gör plats för barn och unga!* Karlskrona: Boverket. Tillgänglig: <https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/gor-plats-for-barn-och-unga.pdf>
6. Chatti, H. (2013). *Checklista för inventering av lekplatser.* Masteruppsats Sveriges lantbruksuniversitet, 2013. Tillgänglig: https://stud.epsilon.slu.se/5073/1/chatti_h_130214.pdf
7. Göteborgs stad (2014). *Parker och naturområden, riktlinjer för jämställdhetsarbete.* Göteborg: Göteborgs stad. Tillgänglig: https://goteborg.se/wps/wcm/connect/7857827d-cb5c-4a37-a598-461e8fc9db6c/Parker+och+naturomr%C3%A5den_Riktlinjer+f%C3%B6r+j%C3%A4mst%C3%A4lldhetsarbete.pdf?MOD=AJPERES
8. Länsstyrelserna (2018). *Checklista för tillsyn av lekplatser.* Tillgänglig: <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.58c057a4166afa424471aa6a/1543392159951/Checklista%20f%C3%B6r%20tillsyn%20av%20lekplatser.pdf>
9. Naturskyddsföreningen (2016) *Farliga fallskydd.* <https://www.naturskyddsforeningen.se/sveriges-natur/2016-2/farliga-fallskydd> [2019-09-24]
10. Sigtuna befolkningsprognos 2019-2028. Rapport 2019-01-29, Sweco Society
11. Sigtuna Hem (2019) *Vi river - för att bygga.* <https://sigtunahem.se/2019/02/01/vi-river-for-att-bygga/> [2019-09-24]
12. Sigtuna kommun (2019). Lantmäteriet Geodatasamverkan. karta.sigtuna.se [2019-09-24]
13. Sigtuna kommun (2019). *Mål och budget.* Tillgänglig: https://www.sigtuna.se/Documents/Politik%20och%20demokrati/M%C3%A5l%20och%20budget/Sigtuna%20kommuns%20m%C3%A5l%20och%20budget%202020-2022_beslutad%20i%20KF.pdf
14. Sigtuna kommun (2019). *Valsta 2030.* <https://www.sigtuna.se/sv/Bygga-bo--Trafik/Valsta2030/> [2019-10-22]
15. Sigtuna kommun (2019). *Översiktsplan 2014 – hållbarhet i en växande kommun.* Tillgänglig: https://www.sigtuna.se/Global/%c3%96versiktsplan%202014/%c3%96versiktsplan_web.pdf
16. UNDP (2019). *Globala målen.* globalamalen.se [2019-09-24]